

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

Letnik XXVI

NOVO MESTO, JUNIJ 1989

ŠTEVILKA 3 ✓

Skupaj z zaključnim računom smo sprejeli tudi izhodišča za sestavo letnih načrtov tozdov in tokov

Kdor ne ve zvečer, kaj bo delal drugi dan, bo pol naslednjega dne izgubil.

Ta pregovor nas opozarja, da se ne smemo prepuščati sprotnemu reševanju gospodarskih vprašanj. Ceneje je, da za prihodnje razdoblje izdelamo najprej načrt poslovanja. Znano je, da popraviljanje izdelanih načrtov ne povzroča velikih stroškov. Znatno dražje so hitre in ne dovolj premišljene poslovne odločitve, ki lahko zavrejo razvoj podjetja za več let.

Za čim boljši načrt poslovanja je še kako pomembno, da je kot vsako orodje za delo, prilagojen tudi željam delavcev. Tako morajo strokovnjaki pri sestavi načrtov poslovanja tozdov in tokov upoštevati tudi listino, ki jo je sprejel, skupaj z zaključnim računom, delavski svet GG-ja. Ta listina se imenuje Izhodišča za sestavo letnih načrtov tozdov in tokov za 1989. leto.

Izhodišča, kot jih imenujemo krajše, zajemajo dvoje: prvič, grobo oceno gospodarjenja preteklega leta in drugič, glavne cilje, ki jih moramo doseči v letošnjem letu.

1. Ocena gospodarjenja v 1988. letu

Slika o finančno-ekonomskem stanju GG-ja nam nudi presojo zaključnega računa za 1988. leto že na podlagi naslednjih petih kazalnikov uspešnega gospodarjenja: stopnje donosnosti, stopnje učinkovitosti, rasti prodajnih cen gozdnih lesnih sortimentov, likvidnosti in rasti osebnih dohodkov.

Stopnja donosnosti znaša šest odstotkov. To pomeni, da prinaša naše premoženje od stodi-

narske vrednosti šest dinarjev dobička. V primerjavi s povprečno slovensko gozdarsko panogo, katere stopnja donosnosti znaša dvanajst odstotkov, je naša preskromna. Če bi dosegali takšno stopnjo uspešnosti poslovanja več let, bi močno zaostali za razvojem drugih GG-jev.

Tudi z učinkovitostjo gospodarjenja se ne moremo pohvaliti. Obe izračunani stopnji tako storilnosti, kot gospodarnosti sta približno enaki stopnjam preteklih let, kar pomeni, da se barka ne premika ampak stoji. Kazalo je, da se bo storilnost povečala, ker se je začelo zmanjševati število zaposlenih. Toda hkrati z njo se je znižal tudi obseg proizvodnje (sečnja in gojitvena dela). Kar zadeva gospodarnosti pa tudi nismo ničesar naredili, če smo znižali stroške in prihodke hkrati (Indeks stroškov, to je primerjava stroškov dveh razdobj, ne pove ničesar).

Slabšemu uspehu poslovanja so lani botrovali tudi prodajne cene gozdnih lesnih sortimentov, ki so rasle počasneje od inflacije. Sortimentom so se cene zvišale za 201 odstotek, inflacija je porasla kar za okoli 250 odstotkov.

Lahko smo še kar zadovoljni le z likvidnostjo. Na žiro računu je vedno toliko denarja, da lahko skoraj sproti poravnava vse zapadle obveznosti. Nepotrebnih viškov denarja ni, ker ga včasih kakemu podjetju nekaj tudi posodimo. Za likvidnost podjetja se moramo zavedati znižanemu obsegu investicij, kajti zamenjava dragih kamionov se še ni pričela.

Bukev se je posušila, poleg nje pa še lepo zeleni »živi fosil« iz geoloških obdobij triasa in jure, ginko (Ginkgo biloba), ki dobro prenaša bencinske hlape in sušo. (F. J. P.)

Osebnih dohodki so se v 1988. letu v primerjavi s 1987. letom povečali za 140 odstotkov, kar pomeni, da so znatno zaostali za rastjo življenjskih stroškov. Stvarna življenjska raven delavcev GG-ja je padla, zato se v zvezi z uspešnostjo poslovanja postavlja vprašanje, kakšen dobiček, če ne celo izgubo, bi zabeležilo podjetje v primeru, če bi osebni dohodki rasli enako z ostalimi poslovnimi stroški in inflacijo.

Uspešnost poslovanja, ki jo prikazujemo na podlagi stopnje donosnosti, je z upoštevanjem osebnih dohodkov slabša. Ta je pravzaprav tudi resnična.

2. Načrtujemo najmanjši možni dobiček in enake stvarne osebne dohodke

Iz ocene gospodarjenja za 1988. leto je razvidno, da se finančno ekonomska moč GG-ja slabša. Skromne poslovne rezultate, ki so z upoštevanjem osebnih dohodkov še slabši, dose-

gamo zaradi poraznih splošnih gospodarskih razmer in premajhne učinkovitosti gospodarjenja v podjetju.

Tudi letos ne bomo uspešnejši. Že načrt sečnje ne obeta nič dobrega. V družbenih gozdovih načrtujemo za 14.562 m³ manjši posek od lanskega. Zaradi nujnih redčenj in sečnje slučajnih pripadkov tudi kakovost lesa ne bo nič boljša.

Kar zadeva gozdnogojitvenih del načrtujemo enak obseg, kot je bil dosežen lani. Manjšega pa po gozdnogospodarskih načrtih enot ne smemo več načrtovati. Tako bomo opravili v gozdu 22.000 dnin. Toliko jih bo lahko pač pokrila prodajna vrednost lesa in nekaj dodatnih združenih sredstev za razširjeno gozdno-biološko reprodukcijo.

Zaradi manjše sečnje, ki jo omejuje predpisani etat območnega gozdnogospodarskega načrta, relativno slabe strukture

(Nadaljevanje na 22. strani)

lesa in stvarnega padca prodajnih cen, bomo letos ob enakih stvarnih plačah in enakem obsegu vlaganj v gozdove ustvarili dobiček, tako da bomo znatneje povečali učinkovitost gospodarjenja. Storitnost lahko zaradi omejenega obsega proizvodnje povečamo samo na podlagi naravnega odliva delavcev, to je zmanjšanja števila zaposlenih, gospodarnost pa bomo povečali tako, da bomo pri enakih prihodkih znižali stroške urejanja gozdov, odkazila lesa, gojenja gozdov, sečnje, spravila in prevoza lesa, izgradnje in vzdrževanja gozdnih cest, odprave lesa in režijske stroške gozdov, tokov in DSSS.

Poleg najvažnejših nalog, ki jih v prihodnje moramo opraviti, zajemajo Izhodišča tudi glavne stvarne zadolžitve. Največjo odgovornost za kakovostnejše, ne le za količinsko opravljeno delo (m³, ha), nosijo visoko izobraženi strokovnjaki. Moramo pa takoj poudariti, da omenjeni kadri ne morejo dati vse od sebe zaradi zgrešene tozdske organizacije podjetja

in napačnega sistema nagrajevanja. Prva nagrajuje enako uspešne in neuspešne temeljne organizacije, drugi pa nagrajuje, vse strokovne delavce, po tistem, kar je zapisano v pravilniku razvida del in nalog, ne pa dela, ki ga je delavec resnično opravil po kakovosti in količini.

Za konec, mimo izhodišč, moramo zapisati, da nas čakajo v prihodnje zelo težke in odgovorne naloge. Le-te niso take, ki bi jih lahko pripravili sproti in brez temeljitih priprav. Najzahtevnejša bo letošnja priprava predloga nove organizacije podjetja. Delovne organizacije s tozdi, toki in delovno skupnostjo skupnih služb, po novem zakonu o podjetjih, ne bomo imeli več. Delali in poslovali bomo na ravni podjetja. Kako bo podjetje razdeljeno na posamezne dele, bo odvisno samo od naših razmišljanj. Vsekakor bomo imeli gozdne obrate, ki bodo omogočali več strokovnega dela in znatno večjo učinkovitost poslovanja ali preprostejše povedano enako delo bomo opravili z manj delavci in z manjšimi stroški.

Janez Rustaj

Razmišljanje

Vsak začetek je navadno težak in tudi pri pisanju ni vsakemu lahko spraviti misli na papir. Ko so začetni stavki napisani potem gre nekako lažje. Tudi jaz sem eden tistih, ki se težko spravijo k pisanju. To moje razmišljanje bi pričel z ustaljenim in malo pustim začetkom »letos mineva«.

Da, bilo je marca, leta 1976. Takrat je bil ustanovljen tok Gozdarstvo Črnomelj v taki obliki kot je še danes. Trinajsta obletnica, trinajstica, številka za vraževerne. Torej kaj prinaša srečo ali nesrečo, kje in komu? Kdo naj to ve? Morda bo kljub vsemu prinesla srečo v tem današnjem narobe svetu.

Sprašujem se, ali je mar že toliko let minilo od zadnje reorganizacije gozdarstva. Že trinajst let je zasebni sektor popolnoma ločen od družbenega. Temu obdobju bi se lahko postavila cela vrsta vprašanj, eno glavnih pa bi bilo o upravičenosti obstoja take organizacije. Je bila ta organizacija dobra ali slaba? Morda bo kdo dejal, da je bila nesmiselna, drugi bo v tem videl napredek. Vsekakor pa ta organizacija ima dobre in slabe strani. Katerih je več? Težko je odgovoriti. Za objektivno oceno pa je treba pretehtati marsikaj.

Polnih trinajst let delam v zasebnem sektorju, lahko rečem, da je bilo v tem obdobju nekaj svetlih trenutkov, več pa onih drugih.

Pogosto smo bili gozdarji vse prej kot ljudje, često tudi po svoji krivdi. Kaj vse človek ne doživi v

tem poklicu, še najhujši pa so neupravičeni očitki iz gozdarskih vrst.

Trud, ki ga gozdar vlaga v gozd bi moral biti vsaj kolikor toliko cenjen, vendar pogosto ni tako.

Delovne razmere primerjane med seboj, primerjanje med zasebnim in družbenim sektorjem, očitki s strani lastnikov gozdov, neprestano pehanje za osebnim dohodkom in še marsikaj, vse to pripravi človeka pogosto do kaj čudnih zaključkov.

Sprašujem se, kaj vse smo napravili v teh trinajstih letih, kaj bi še lahko, kaj vse smo prepustili stihiji in materi naravi. Koliko napak smo napravili zaradi neznanja, nestrokovnosti pa tudi zaradi nemoči in birokracije.

Koliko pomoči smo bili deležni, ne mislim materialne, pač pa moralne? Te je bilo bolj malo.

Zadovoljiti lastnika gozda, delavca, družbo, sebe, nemogoče! Prej ali slej mora priti do poloma. Ne mislim prerokovati bodočnosti naše organizacije, oziroma toka. To naj storijo tisti, ki nas delavce ocenjujejo.

Pisal sem tako kot sem razmišljal, misli so skakale sem in tja zato tudi ni prave povezave v tem pisanju. Nekaj pomislekov sem opisal, še daleč pa ne vseh. Tisti, ki bo to bral naj k tem besedam doda vse tisto, kar sem izpustil. Morda se bo le našel kdo med bralci, ki bo uganil, kaj sem hotel povedati, če pa ne pa tudi nič hudega.

Jože Vidervol

TOK Gozdarstvo Novo mesto – kadri in organizacije

Temeljna organizacija kooperantov Novo mesto (v nadaljnjem besedilu tok) je ob svojem nastanku v letu 1977 štela 23 zaposlenih, od tega 1 dipl. inženirja, 1 administratorko, 8 gozdarskih tehnikov in 13 oseb večinoma z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo. Število zaposlenih se je že v istem letu povečalo na 33. Površina gozdov, na kateri gospodarji tok znaša preko 27.000 ha. Za normalno gospodarjenje bi moralo biti na taki površini organiziranih 20 revirjev z ustrežno nadgradnjo, vendar zaradi pomanjkanja ustreznega osebja to ni bilo mogoče uresničiti. Nujne začasne rešitve so bile zato zmanjšanje števila revirjev oziroma večanje njihove površine ter zapolnjevanje mest revirnih gozdarjev z ljudmi neustrezne izobrazbe. Tako je ob začetku kar 7 ljudi s 5 do 8 razredi osnovne šole zasedalo mesta revirnih gozdarjev. Tok se je poleg kadrovskih problemov soočal še z domala nerešljivimi problemi prostorske stiske poslovnih prostorov ter s težavami pri odvozu lesa. Bil je namreč brez voznega parka ter v tem pogledu odvisen od drugih tozdvov, ki so najprej odvažali les z njihovega področja, zaradi slabše vzdrževanih cest zasebnega sektorja pa so to neradi opravljali. Neugodno je vplivalo tudi pomanjkanje sekačev in gojiteljev, saj so po tradiciji le nekateri lastniki gozdov pripravljani opravljati dela v svojem gozdu. Razen tega zahtevajo nekatera gojivna dela strokovno usposobljene delavce. Zaradi pomanjkanja nadgradnje revirjev, ki se je odražala v pomanjkanju inženirjev, je bil tok prisiljen vzpostaviti organizacijo dela, ki se je razlikovala od vseh drugih tozdvov in tokov. V vsaki od šestih gozdnogospodarskih enot je bilo formirano vodstvo enote. Vodja enote je bil zadolžen za vodenje in koordinacijo del v enoti, podrejeni so mu bili revirni gozdarji na področju enote, delovodje in delavci. Ščasoma naj bi mesta vodij enot zasedli obratni inženirji, vendar se vse doslej to ni zgodilo niti v eni enoti. Slaba stran takšne organizacije je bila zlasti v pomanjkljivem prostorskem in časovnem izvajanju del, pomanjkljivi strokovni izvedbi del ter v nezadostnem sodelovanju z lastniki gozdov. Slabosti smo skušali odpraviti s formiranjem proizvodnih enot. Formirani sta bili dve takšni enoti, mesto vodje enote pa je zasedel inženir, ki je zadolžen za gojenje

gozdov in pridobivanje lesa. V kratkem obdobju obstoja teh enot se je izkazalo, da tudi tako slabosti niso bile odpravljene. Proizvodne enote so prevelike, v zadnjem času pa se zaostruje še pojavljanje črnih sečenj, ki dodatno obremenjuje gozdarje.

Sicer pa so bila gibanja zaposlenih v tok naslednja: število inženirjev je naraslo na štiri, vendar so v operativi le trije, ker eden opravlja urejevalna dela. Število tehnikov je od osem naraslo na štirinajst, število revirnih vodij z neustrezno izobrazbo pa je od osem padlo na pet. Administrativno osebje obstaja v vseh teh letih pri številu tri. V letu 1983 so prišli štirje delavci z dvoletno šolo, potem je njihovo število že v naslednjem letu naraslo na sedem in pozneje padlo na pet. Število priučenih delavcev, gojiteljev in delavcev s tečajem, je od štirinajst naraslo na devetindvajset v letu 1985 in nato padlo na dvajset. Število traktoristov je od tri v letu 1984 padlo na enega, število delovodij pa je od enega naraslo na tri. Od leta 1979 je v toku zaposlen še vodja odpravnih skladišč. V celoti je število zaposlenih naraščalo do leta 1985, ko je doseglo 68, nato pa je upadlo na 58. Migracija kadra je bila v vseh letih izredno visoka. V dvanajstih letih je kar 42 zaposlenih zapustilo tok, kar pomeni 72 odstotkov sedaj zaposlenih, ali 32 odstotkov od vseh, ki so bili kdaj zaposleni v toku. Od ustanovitve toka je ostalo samo osem prvotno zaposlenih. Zaposleni so imeli konec leta 1988 povprečno 7,3 leta delovne dobe v toku, tisti pa, ki so odšli, so bili v toku v povprečju 3,9 let.

Gre za dokaj neugodna gibanja. Število inženirjev in tehnikov je v vseh teh letih naraščalo prepočasi, število zaposlenih z neustrezno izobrazbo pa je prepočasi upadalo. Velike spremembe v številu zaposlenih delavcev – sekačev in gojiteljev nakazujejo nenačrtno zaposlovanje.

Dejansko je tok v primerjavi z drugimi na GG Novo mesto nesorazmerno velik in po organiziranosti odstopa od ostalih. Proizvodna enota obsega devet revirjev, oziroma površino približno dveh tozdvov gozdarstva pri GG. Nekateri revirji obsegajo tudi preko 2.000 ha, kar pomeni odstopanje od drugih revirjev GG-ja. Na vseh odpravnih skladiščih je le eden stalno zaposlen. V vsej tej specifikaciji je le malo pozitivnega, gre bolj za

(Nadaljevanje na 23. strani)

(Nadaljevanje z 22. strani)

izhode v sili. Strokovno gozdarsko delo zahteva zlasti načrtnost v pogledu prostorskega in časovnega reda del. Zahteva strokovne odločitve in njihovo stalno preverjanje ter strokovni nadzor. V zasebnem sektorju se temu pridružuje še delo z lastniki gozdov, njihovo obveščanje in usmerjanje. Ni težko ugotoviti, da obstoječa organiziranost toku vsega tega ne omogoča in tudi ne more omogočati. Zato bi bilo potrebno proučiti možnost take organizacije v okviru celotnega GG, ki bi ob enakem številu strokovnega kadra omogočala večjo učinkovitost. Prvi pogoj za to je seveda zmanjšanje razlik v obremenjenosti strokovnega kadra na celotnem območju. Dolgoročneje rešitve pa so možne le ob pomoči ustrezne kadrovske politike.

Janez Blažič

Iz Podturna

— Dne 19. aprila je bil redno upokojen nekdanji sekač in dolgoletni gojitelj gozdov Anton Avguštin st. (roj. leta 1934) iz Podturna. Čeprav je bil zadnja leta delovni invalid se to pri njegovem delu ni prav nič poznalo. Bil je eden najbolj zanesljivih in večjih gojiteljev. Njegova odsotnost se bo poznala zlasti pri vodnji skupin. Dobro ga pozna več generacij naše šolske mladine, ki je pod njegovim nadzorom obžinjala sadike. Kot priznanje za svoje uspešno delo, je že leta 1978 prejel zlato značko in nagrado našega GG. Za nadaljevanje družinske gozdarske tradicije nam je pustil pri tozdu naslednika.

— 6. maja so obiskali naš tozd člani dila gozdarstva Novo mesto. Po obnem zboru društva v prenovljeni dvorani podturnskih gasilcev smo se vsi z našima avtobusoma zapeljali še v Rog. Pokazali smo jim cesto Žaga Rog — cinkov Rog ter letošnje sečišče ob njej. V oddelku 60 pa eno od prvih ograj za zaščito podmladka pred divjadjo, novo ograjo v isti namen in individualno zaščito plemenitih listavcev na Bjelajčevem sedlu. Mnogi od udeležencev so bili sploh prvič pod vrhom Roga.

— S 3. majem smo na delovno mesto manipulanta pri oddaji lesa ob kamionski cesti premestili gojitelja in nekdanjega sekača Dušana Stojčiča. Imenovani je delovni invalid III. kategorije. Zamenjava je bila potrebna zato, ker je dosedanj manipulant Franc Markovič že odšel na dopust pred upokojitvijo.

— Z redno upokojitvijo Franca Reparja (roj. leta 1931) iz Podturna smo 10. maja izgubili še enega zaslužnega gojitelja naših gozdov. Kot vodja delavske skupine, zlasti šolske mladine, je bil dolga leta nenadomestljiv. Izkazal se je pri vseh delih, ki jih je opravljal v dolgih letih od nakladanja, sečnje do gojenja gozdov. Prav ob 40-letnici našega podjetja

Novice tozda transport in gradnje

Februarja so delavci tozda transport in gradnje pričeli s preložitvijo in širitvijo gozdne ceste Vahta—Krci na dveh odsekih skupaj dolgih 1348 m.

Približno 400 m od javne ceste Novo mesto—Metlika je največji 16 odstotni vzpon zmanjšan na 12,6 odstotkov. Hkrati pa je presekani ovinek, ki je zlasti v zimskem času onemogočal normalno vožnjo težkih tovorov po tej cesti. Preložitve je dolga 172 m.

Ozko in zelo nevarno grlo na cesti proti Gospiščini je predstavljal 1176 m dolg odsek ceste, ki je zarezana v zelo strmo pobočje Velikega Lipovca. Razširitev tega dela ceste je ob gradnji povzročala precejšnje zastoje pri prevozu lesa predvsem zaradi tega, ker je bilo potrebno ves material, ki je napadel z izkopne brežine z bagrom naložiti na kamion in ga odpeljati drugam. Zaradi strmih izkopnih brežin in razširitve ceste tudi do 2,5 m na posameznih delih odseka je napadlo okoli 1500 m³ grobega materiala. Dela na obeh odsekih gredo proti koncu in cesta bo v kratkem normalno prevozna.

Sredi marca so delavci Špelkove gradbene skupine pričeli graditi gozdno cesto Gradenc—Plešivica. Cesta, ki je bila v prvotni inačici po načrtu dolga 5517 m, je bila zaradi pomanjkanja denarja za nerazvita področja v Sloveniji skrajšana na 3502 m. Odprla bo zasebne gozdove severnega pobočja Plešivice in se bo navezala na gozdno cesto, ki vodi v Šmihel pri Žužemberku. Do sedaj je narejeno okoli 1,5 km zemeljskih del.

V torek 18. aprila 1989 je v tozd TG zaradi ogleda mest za postavitev kontejnerskih skladišč za razstrelivo PSRS 500 prišel republiški požarni inšpektor inž. Alfonz Zalošnik. Ogledal si je mesti pri Gradencu in Seču. Obe lokaciji sta bili odobreni. V razgovoru z njim smo izvedeli, da je v izdelavi osnutek novega zakona o nevarnih snoveh, v njem pa je spremenjeno določilo o prevozu razstreliva. Po sedaj veljavnem zakonu so se morali vžigalniki voziti ločeno od drugega razstreliva, kar je predstavljalo pri oskrbovanju delovišč z razstrelivom velike težave in dodatne stroške, saj je bilo za prevoz razstreliva potrebno opraviti dva prevoza. Osnutek zakona, ki bo predvidoma začel veljati jeseni 1989 dopušča hkraten prevoz vžigalnikov in razstreliva v istem vozilu, s tem da so vžigalniki primerno shranjeni v lesenem zaboju.

V delavnici tozda TG je bil izdelan bivač za gradbene delavce Jurečičeve skupine. Lično izdelan kontejner, ki ga je na podvozje traktorske prikolice namestil ključavničar Alojz Klojučar, bo gradbince obvaroval pred marsikatero nevihto, malice in bivaku pa bodo posej prijetejše kot do sedaj, ko so delavci za mizo uporabljali kar svoja kolena. Izdelava nadgradnje je stala 18.470.390 din, od tega delo 11.709.310 din.

Vinko Vidrih

je prejel kot priznanje tudi zlato plaketo GG.

— Dne 10. maja je bil starostno, predčasno, upokojen tudi trenutno najstarejši član našega kolektiva delovni invalid III. kategorije Jože Fink iz Suhorja. Kljub temu, da je ob odhodu praznoval že svojo šestdesetletnico je bil do zadnjega koristen sodelavec. Dolga leta je bil uspešen sekač. K nam v Podturn pa je prišel iz stražkega tozda že kot gojitelj gozdov.

— Kot kaže bomo tudi letos precej pred koncem leta končali s sečnjo. Do konca aprila smo posekali že 17.097 m³ lesa ali 52 odstotkov načrta.

— Naš Sindikat je 20. in 21. maja organiziral izlet v Pomurje. Udeležilo se ga je 30 članov, ki so plačali vsak po 75.000 din prispevka. Prvi dan so se najprej

ustavili v G. Radgoni, napravili obvezen kratek peš sprehod čez most v sosednjo državo in imeli na Janževem vrhu poizkušino vin. Tudi tisti, ki se zaklinjajo, da ga čez cviček ni, so morali malce popustiti pri svoji trditvi. Obiskali so tudi dobrega človeka Ivana Krambergerja iz Negove. Prenočili so v Ljutomeru. Drugi dan je bil na sporedu ogled Plečnikov cerkve v Bogojni, obisk pri lončarju, ogled muzeja v Ptujskem gradu in džamije v Zagrebu. Pravijo, da je tistim, ki niso bili z njimi, lahko žal.

— Podturnski gasilci so v svoji dvorani 22. maja ponovno gostili člane našega dila. Doktor Mlinšek je namreč imel predavanje »Perspektive prebiralnega gozda in prebiralnega gospodarjenja«. Istega dne smo si ogledali še pragozd v Pečkah.

Novice iz toka Novo mesto

— V petih mesecih 1989 smo prodali 22.817 m³ gozdnih lesnih sortimentov, kar predstavlja 67 odstotkov letnega načrta. Nekoliko manj smo uspešni pri izvrševanju gozdnogojitvenih del, vendar glavna sezona za ta dela šele prihaja.

— Vse večji problem so na nekaterih območjih toka neevidentirani poseki. V kratkem bo za to problemski sestanek revirnih gozdarjev.

— Zemeljska dela pri gradnji ceste Gradenc—Strmčev ovinek lepo napredujejo, saj se gradbinci že bližajo poltretjemu kilometru.

— Taksacijska dela potekajo letos v g.e. Šentjerneji, v potrditev je šel načrt za g.e. Žužemberk, izvajamo zaključek dela za g.e. Novo mesto — sever, v računalniški obdelavi je načrt za g.e. Straža—Toplice.

Črni petek belokranjskih gozdov

Dolgo, predolgo je trajalo lepo sončno in suho vreme. Iz dneva v dan smo se bali, da bo zagorelo tudi v gozdovih, posebno zaradi pogostih požigov meja opuščanih travnišč in tistih delov travnikov, kjer se ne da kositi s kosilnico.

Tiho upanje, da bo ta pomlad minila brez gozdnih požarov je bila zama.

Zagorelo je:

— 30. marca v odd. 195 in 197 k.o. Sinji vrh, nad vasjo Špeharji. Pogorelo je 3,5 ha pionirskega gozda, od te površine pa 0,40 ha 25 let starega nasada macesna in smreke.

Ocenjena škoda znaša 9.750.000 din.

— 31. marca odd. 21 b in c k.o. Lokvica. Pogorelo je 5,30 ha gozda, od tega 2,0 ha smrekovega nasada starega 10 let. Ocenjena škoda znaša 12.874.000 din.

— 31. marca odd. 5, k.o. Vranoviči, pogorelo 0,06 ha gozda. Ocenjena škoda znaša 120.000.- din.

— 1. aprila stelniki pri vasi Cerkvišče, k.o. Griblje, kjer je pogorelo 6,00 ha poraslih površin s pionirskim gozdom.

Ocenjena škoda znaša 9.000.000 din.

Skupno smo v zelo kratkem času vpisali v žalostno kroniko kar pet požarov. Škodo smo ocenili na 88.738.000 din, gorelo pa je na površini 15,86 ha.

Na kraju te žalostne bilance še kratek povzetek o ogledu pogo-rišč. V dveh primerih je povsem sodeč bilo namerno zažgano, v

(Nadaljevanje na 24. strani)

treh primerih pa iz malomarnosti in neprevidnosti. Sprašujem se, ali se ljudje sploh zavedajo, da uničujejo svojo lastnino? Marsikdo se ne zaveda, koliko truda je vložena v nasad star 10 let. Čemu zažigati? Gozdarjem v posmeh ali maščevanje? Ne, z namernim ali malomarnim požigom travnišč ali pa nemarnim zažigom gozda dokazujemo le svojo nekulturnost, škodo trpi lastnik gozda, gozdarjem pa tudi ni vseeno, kakšen je odnos do gozda in dolgoletnega truda pri osnovanju in vzdrževanju nasada, ki ga požar uniči v nekaj urah.

Jože Vidervol

V kraljestvu narave

Sedim in gledam to čudovito naravo. Postanem mlada trobentica, ki raste pod oknom.

Zbudila sem se prva. Videla sem, kako je pomlad z vso svojo lepoto prihajala v našo deželo. Hitro sem prebudila sestrice in skupaj smo opazovale, kako si je pomlad nataknila zelene čevlčice. Sijali so od lepote in radosti. Od samega veselja smo s sestricami zapele veselo melodijo, ki se je razlegala daleč po deželi. Tra ra, ra... Toga ojoj! Moje sestrice so zasuli s smetmi. S sestricami smo jih odmetale.

Rešile smo samo Jeznoritko. Čveki in Leponoski pa smo pripravile pogreb. Čez nekaj dni se je prikazal nagajivi Marko in pohodil vso travo in z njo tudi mojo sestrico Zvitostebeljko. Zopet smo žalovale. Začela sem se jeziti na ta hudobni svet. Ko sem se nehala jeziti na svet, se je moje stebelce zašibilo. Šele čez nekaj časa sem se zavedla, da me je utrgala deklica Renata.

Utrgala je tudi mojih pet sestic in nas vse skupaj dala v vazo. Prvi dan smo bile lepe in dehteče, naslednji dan pa nam je deklica pozabila naliti vode in vse smo ovenele. Tisti trenutek sem začutila močan sunek v srce. Zmeglilo se mi je pred očmi, vedela sem, da je to moj konec. Zaprla sem oči in ovenela.

Mislím, da bi morali ljudje lepše ravnati z naravo. Ne bi smeli po nepotrebnem metati papirčkov in odlagati smeti v naravi. S takšnim ravnanjem ljudje škodujemo sami sebi. Saj smo tudi mi del narave, zato je ne uničujmo, da ne uničimo tudi sebe.

Vesna Grabnar, v. c.
OŠ XII. SNOUB Bršljin
Novo mesto

Novomeški gozdarji na tolminskem

– (prvi dan)

Po sklepu občnega zbora dita smo novomeški gozdarji obiskali tolminske gozdove. Na pot smo odšli z avtobusi tozda Straža in Podturn v četrtek 25. maja ob 5. uri zjutraj.

Vozili smo se mimo Ljubljane, Kranja do Kranjske gore, od tu pa smo po serpentinah visokogorske ceste v dobre pol ure prispeli na Vršič. Na vrhu smo krajši postanek izkoristili za ogled okoliških hribov, ker pa nas je čas priganjal smo se kmalu spustili v dolino Trente. Takoj na začetku doline so nas že čakali tolminski gozdarji in sicer predstavniki tozda Tolmin, vodja tozda inž. Iztok Koren, revirna gozdarja Pavšič in Jelinčič, tehnični vodja Gozdnega gospodarstva inž. Ivan Krivec in projektant gozdnogospodarskega načrta za gge Trenta – Soča inž., Iztok Mlekuš. Gozdnogospodarsko območje nam je predstavil inž. Krivec.

GGO Tolmin leži v skrajnem zahodnem delu republike in je s 115.500 hektarji gozdov največje območje v Sloveniji. V celotni površini je 19 odst. varovalnih gozdov, ter 47 družbenih in 53 odst. zasebnih gozdov. Značilna je velika razprostranjenost, močna razgibanost, relativno slaba odprtost s prometnicami, vse to močno zvišuje stroške gospodarjenja z gozdovi. Temu se pridruži še slaba kakovost lesa saj imajo več kot polovico drv in celuloznega lesa. Etat, ki je v prejšnjem načrtovalnem obdobju znašal 200.000 m³ so sedaj zmanjšali na 160.000 m³, ker ocenjujejo, da so v preteklosti preveč posegali v glavnico. V delovni organizaciji imajo zaposlenih 440 delavcev, v neposredni proizvodnji 240. Zaradi velikih stroškov pri pridobivanju lesa, se v veliki meri poslužujejo uslug koopeantov tudi v družbenih gozdovih tako pri sečnji in spravilu kot pri prevozu. Pri spravilu nimajo prilagojenih kmetijskih traktorjev v lasti gozdnega gospodarstva, imajo le težke traktorje in žičnice.

Po uvodnem referatu so nam

gozdarji iz Tolmina predstavili svoj tozd. Le-ta gospodari z okoli 11.000 ha družbenih gozdov, poleg tega ima pod svojim upravljanjem tudi 3.500 ha gojitvenega lovišča. Letno dosežejo 11.000 m³ blagovne proizvodnje, na panju pa oddajo še 3000–4000 m³ lesa, od vsega posekanega lesa je kar 75 odst. manjvrednih sortimentov. Delavci v neposredni proizvodnji polovico ur opravijo v gojenju, polovico pa pri pridobivanju lesa.

Že takoj na prvi točki so nam predstavili spravilo s klasičnim žičnim žerjavom. Dolžina linije je bila 1015 m, koncentracija 640 m³ lesa, od tega je bilo 70 odst. hlodovine, toda čeprav je bila tako ugodna sortimentna sestava, jim je na koncu ostala le 30 odstotna pozitivna razlika. Na tem primeru so nam pokazali, kako veliki stroški bremenijo njihov les, preden pride v dolino. Po krajši diskusiji smo zopet stopili v avtobus in se po gorski gozdni cesti odpeljali proti naslednji točki. Tu nam naj bi tolminski kolegi prikazali gospodarjenje z visokogorskimi gozdovi z detajlnim gozdnogojitvenim načrtom. Po pol urni vožnji smo izstopili iz avtobusov, ter se peš napotili skozi gozd. Ustavili smo se na 1200 m nadmorske višine v odd 50, ki spada v gospodarski razred »alpski bukovi gozdovi – naravni«. Ta razred zavzema 1800 ha površine, kar predstavlja 90 odst. površin gge Soča–Trenta, ima pa zastopane naslednje razvojne faze: mladovja 12, drogovnjaki 15, debeljaka 60 in pomlajenca 13 odstotkov. Pri razlagi detajlnega načrta so poudarili zadržano pomlajevanje v debeljakih, obnovo pa le kjer je že formirano dobro mladje. Pri detajlnem načrtovanju se strogo držijo dolgoročnih ciljev, ki so zastavljeni v gospodarskih razredih, ukrepe pa prilagode dejanskemu stanju gozdov. Povsem različno od naših bukovih gozdov je bilo tu število osebkov v mladju in gošči, kar je posledica trdih vremenskih razmer. Glede na to je pri negi v mlajših razvojnih fazah veliko

manj dela kot pa pri naših bukovih gozdovih. Pri celotni proizvodnji se morajo držati zahtev, ki jih predpisuje Triglavski narodni park, predvsem pri gradnji cest in vlak.

Po kratkem pogovoru smo zopet sedli v avtobuse ter se odpeljali do konca gozdne ceste. Tu nas je čakala naslednja preizkušnja – sprehod skozi Triglavski narodni park ter vzpon na Goli vrh. Ko smo izstopili iz avtobusa, smo pod vodstvom naravnovarstvenega nadzornika Berta Kravanje krenili po gorski poti. Po dobrih dveh urah gozdarske hoje smo se povzpeli na vrh Golega vrha 1800 m visoko. Tu se nam je odprl čudovit razgled po osrednjem delu Julijskih Alp. Tovariš Kravanja nam je nanizal nekaj značilnosti Triglavskega narodnega parka (TNP). Idejni oče TNP je bil prof. Albin Belar, leta 1908 je predlagal upravljalcu razlaščenih cerkvenih gozdov na Gorenjskem ustanovitev naravoslovnega parka nad Komarčo. Po tem je v času 73 let park še večkrat spreminjal svoje meje, ko je nazadnje leta 1981 skupščina Slovenije sprejela zakon o TNP v današnjih mejah in z dvostopenjskim varstvenim režimom. Sedaj TNP meri 84.805 ha in je tako največji narodni park v Jugoslaviji. Leži blizu tromeje Avstrija, Italija, Jugoslavija in obsega skoraj celotni del Julijskih Alp, upravno pa je na področju treh občin: Jesenic, Radovljice in Tolmina. V parku izvirata reki Sava in Soča, hidrografsko mejo med njima zarezuje razvodnica med Jadranom in Črnim morjem.

Park je razdeljen na dve območji. Robno območje TNP (30.585 ha) zajema nižje spodnje dela dolin, zimsko športna središča in gozdnate planote. Osrednje področje (54.220 ha) ali jedro TNP, zajema glavne gorske grebene, nekatere dele dolin, oziroma zgornje dele dolin, ter vsa območja ob gozdni meji in nad njo.

S parkom upravlja delovna organizacija TNP s sedežem na Bledu, nadzorno službo pa vrše naravnovarstveni nadzorniki. Ko smo si ogledali čudovite vrhove Jalovca, Velike Tičarice, Mangarta v ozadju Kanin s Triglavom na čelu, smo se spustili v dolino. Po slabi uri smo prispeli do avtobusov, nekateri manj, nekateri bolj utrujeni. Odpeljali smo se do Trente, nato pa ob reki Zadnjici v dolino Spodnje Zadnjice. Tu so nas kolegi s Tolmina na lepem piknik prostoru pogostili z raznimi posebnostmi, ki so vsem prijetno teknile. Pozno popoldne smo se pristrčno poslovili od kolegov s tozda Tolmin, ter se odpeljali mimo Bovca v Tolmin, kjer smo imeli rezervirana prenočišča. Na koncu smo bili gotovo vsi enotnega mnenja, da je bil naš prvi dan ekskurzije res gozdarsko–terensko obarvan.

Andrej Kastelic

Pogled na klavže, v levem kotu odprtina, skozi katero je voda odnesla les v dolino. (F. J. Blažič)

Poročilo z izleta dita (SGG Tolmin)

26. maja 1989

(Drugi dan)

Naslednji dan smo se odpeljali v Idrijo. Tam sta nas že čakala vodja tozda Idrija inž. Blaj in vodja toka inž. Pišlar.

Po pozdravnem nagovoru sta nam govorila o zgodovini tega znanega rudarskega mesteca, ki je v preteklosti pomenilo mnogo več kot sedaj. Vseskozi se v njegovi zgodovini prepletata dve komplementarni gospodarski panogi – gozdarstvo in rudarstvo. Obdobje rudarstva s pridobivanjem živega srebra postaja vse bolj preteklost, kajti rudnik postopno zapirajo, dokončno bo zaprt leta 2006. Zato je toliko pomembnejše gozdarstvo. Vsled velikih potreb po lesu za potrebe rudnika so že zelo zgodaj začeli načrtno izkoriščati gozdove.

Idrija je mesto, ki leži v kotlini, obkroženi z idrijskim hribovjem. Mesto ima danes okoli 1500 prebivalcev. Status mesta so dobili že leta 1490, razcvet je doživelo v 17. in 18. stol., ko je rudnik prinašal kar sedem odstotkov celotnega prihodka imetja Habsburžanov. V mestu so živeli mnogi pomembni ljudje preteklega časa kot so botaniki Scoppolli, Matriolli, tu se je rodil načrtovalec planiške velikanke Stanko Bloudek, idrijsko realko je obiskoval novomeški rojak slikar Božidar Jakac. Zne zgradbe iz preteklega časa so idrijski grad (bivša uprava rudnika), idrijska realka, gledališče (danes filmsko gledališče), itd. Po izčrpnem opisu Idrije, smo se z avtobusoma odpeljali na ogled zanimivosti po programu, ki so ga pripravili domači gozdarji.

Prva točka je bila Divje jezero. To je kraško jezero (sifon) s površino 70 m x 40 m, nastalo pred 60 milijoni let ob prelomu apnenčastih plasti. Jezero je iz treh strani obkroženo z visokimi strmimi skalnimi stenami, iz njega pa odteka rečica Jezernica. Do jezera in okoli njega vodi lepo vzdrževana pot, ob njej so postavljene lične table s pojasnili, ki obiskovalce opozarjajo na zanimivosti tukajšnje favne in flore. Posebnost jezera je še to, da voda, ki normalno teče iz jezera, ob bisoki vodi Idrije teče po Jezernici nazaj v jezero, ki tokrat deluje kot požiralnik.

Naslednja točka je bila ob sotočju Idrije in Belce, kjer je idrijsko kopalništvo. Leseni most so zamenjali z zidanim, ob visoki vodi pa še vedno uporabljajo za prehod reke viseči most zraven zidanega.

Nekaj kilometrov naprej so na rečici Belci zgrajene prve klavže. Klavže so ena največjih idrijskih znamenitosti, prikazujejo pa domiselno nekdanjih gozdarskih strokovnjakov, da so na izviren način rešili spravo lesa iz nedo-

stopnih grap po vodi do Idrije. Še danes nam je uganka, od kod so graditelji dobili kamenje za gradnjo klavž. Znano je tudi, da so uporabljali pri vezavi kamena posebno porcelansko malto, ki je bila nepropustna za vodo. Gostitelj nam je povedal, da so to po mnenju gradbenih strokovnjakov slovenske piramide. Klavže so gradili v drugi polovici 18. stol., eden najbolj znanih graditeljev je bil rudniški upravitelj Josip Mrak. Klavže so vodne zapore, ki so popolnoma zaprle pretok vode v rečicah, za večjo zaporo se je zbralo tudi 160.000 m³ vode. Voda med dvema zaporama je dvignila les, ki so ga gozdarji ročno ali z živino spravili v grapo. Sinhronizirano so dvignili obe vodni pregradi in tok vode je z veliko močjo odnesel ves les, zbran med pregradami, v dolino. Največ so spravili 12.000 m³ lesa naenkrat. Voda je les nosila do Idrije, kjer so bili v rečno dno zabiti piloti, imenovani grablje. Tu se je masa lesa zbrala. Les so delno uporabljali za jamski les, predvsem pa za kurjenje peči za praženje živega srebra. Posebnost klavž je tudi zapleten odpiralni mehanizem, saj je bil glavni problem dovolj hitro odpiranje zapornic. Klavže so uporabljali do leta 1926, ko je velika povodenj odnesla grablje, sanacija pa se ni več izplačala zaradi velikih stroškov in pojava žagarske industrije. Le-ta je zahtevala redne dobave manjših količin lesa, nedostopna področja so začeli odpirati s cestami, klavže so izgubile na pomenu.

Po ogledu klavž je inž. Blaj povedal nekaj o idrijskih gozdovih. Sestavljajo jih dve GGE in sicer Idrija I. in Idrija II. s skupno površino 7.000 ha.

Poglavitna problema teh gozdov sta dva in sicer žledolomi oz. vetrolomi, v zadnji petindvajsetih letih še sušenje jelke predvsem v združbi Abieti Fagetum. Ujme se pojavljajo ciklično vsakih nekaj let, v novembru so žledolomi v juliju kot vetrolomi. V zadnjih nekaj desetletjih so ujme porušile okrog 400.000 m³ lesa, lesna zaloga pa je padla z 250 m³/ha na 190 m³/ha lesa.

Pri lovski koči v Krevovšah so nas domači gozdarji pogostili z malico, revirni gozdar je povedal nekaj o sanaciji gozdov po ujmah ter nekaj o delavcih, ki delajo v teh gozdovih. V preteklosti so imeli za sečnjo in spravilo ločene skupine delavcev, vendar se taka organizacija ni obnesla, zato sedaj žičničarji najprej les sami posekajo, potem pa ga tudi spravijo. Pri trajnih skupinah se je taka organizacija pokazala kot najboljša. Delavcev jim ne pri-

Na mostu, ki so ga zgradili tolminski gozdarji. (F. J. Blažič)

manjkuje, ker so ob postopnem zapiranju rudnika vzeli 30 njihovih najboljših delavcev.

Krekovše so znane tudi iz NOB-ja, tu so Nemci dober mesec pred koncem vojne pobili in sežgali 27 domačinov.

Na naslednji točki smo si v odd. 13. GE Idrija II ogledali po žledolomu poškodovan sestoje. Žled je nevaren v sestoji najbolj prve dve leti po opravljenem redčenju, dokler se sestoj ne opomore in krošnja zopet formira. Vpliv redčenj ima v kratkoročnem smislu negativen, v dolgoročnem pa pozitiven vpliv. Poškodbe po žledolomu delijo v tri kategorije: vrzelasta poškodovanost, šopasta poškodovanost in posamezna poškodovanost. Če zaradi ujme pade prirastek pod polovico normalnega prirastka, gre do obnove gozda, s tem pa se slabša struktura gozdov, ker se manjša količina srednjedobnih sestojev. Pri poškodovanem sestoji najprej pospravijo polomljena drevesa, kajti izru-

vana in upognjena drevesa lahko še dve do tri leta vetgetirajo.

V odd. 1 GE Idrija II. smo si ogledali odlično debeljak bukve s primesjo javorja, jesena in smreke. Tu akumulirajo prirastek na izbrancih, zato ga radi pokažejo obiskovalcem kot enega vzornejših sektorjev njihovega strokovnega dela. Tudi tu imajo težave s pomlajevanjem predvsem zaradi prevelikega staleža visoke parkljaste divjadi, posebno jelenov.

Zadnje kar smo si ogledali je razgledna točka nad bolnišnico Pavlo in partizansko tiskarno Slovenijo, kjer so med vojno tiskali Primorski vestnik. Z razgledne točke je čudovit pogled na Notranjsko hribovje in Trnovski gozd, dolino Idrije in Trebuše.

Po zanimivem terenskem delu smo odšli v Spodnjo Idrijo, kjer smo imeli kosilo s tradicionalnimi idrijskimi žlikrofi.

Domačinom smo se za zanimiv program in za gostoljubnost zahvalili ter jih povabili, da nam vrnejo obisk.

Borut Tavčar

Vodja tozda Gozdarstvo Tolmin inž. Iztok Koren razlaga, kako poteka spravo lesa z žičnico. (F. J. Blažič)

Srečanje v Podturnu

Tekmovanje je s pozdravom začel inženir Slavko Klančičar (F. J. Blažič)

Tekmovalce in druge udeležence, delavce in upokojene GG-ja ter goste je kot običajno v daljšem nagovoru pozdravil direktor inženir Jože Petrič. Govoril je o pomenu srečanja, o razmerah pri gospodarjenju, o prizadevanju za večjo učinkovitost in o pomenu gozdov. Dejal je:

Gozdovi so nepogrešljivi sestavni del zdravega okolja in so zato izjemna naravna vrednota. So zapleten ekološki sistem z velikimi, pa vendar ne z brezmejnimi samoohranjevalnimi sposobnostmi. Njihov pomen je večstranski in sicer ekološki, ekonomski, obrambni, rekreacijski itd. Gozdovi niso več pomembni samo kot trajni vir za pridobivanje lesne surovine za industrijsko predelavo, ampak postajajo vse bolj pomembne njihove splošno koristne funkcije za varstvo okolja na sploh. Njihov blagodejni vpliv je vsestranski na vse osnovne vrstne okolja (voda, zrak, tla). Pomen funkcij gozdov je v prostoru nenaдомestljiv za vodni režim, klimo, erozijo, rekreacijo, narodno obrambo itd.

Posrednih funkcij gozdov ne moremo ovrednotiti finančno tako, kot hlodov, voza stelje, kilogram borovnic itd. Kako pomembne so bile te funkcije, se zavemo šele takrat, ko ni več gozdov. Tam, kjer je danes kras ali puščava so nekoč rasli gozdovi, a jih je človeška roka uničila. Nekateri avtorji sicer ocenjujejo, da so posredne koristi gozdov desetkrat in večkrat večje, kot funkcije lesnoproizvodne narave, vendar se nekatere posredne koristi nikakor ne morejo nadomestiti z materialno vrednostjo.

Ob koncu se je zahvalil delavcem tozda Gozdarstvo Podturn za vzorno in skrbno organizacijo tekmovanja in vse skupaj povabil na srečanje v Črnomlju prihodnje leto.

Izidi tekmovanja sekačev

1. Rezultati posamezno:

1. Izidor Fink (tozd Straža)	824 točk
2. Domine Krese (tozd Podturn)	813 točk
3. Jože Grandovec (tozd Straža)	779,5 točk
4. Silvo Krese (tozd Podturn)	766 točk
5. Anton Žagar (tozd Novo mesto)	747,5 točk
6. Martin Hočevar (tozd Novo mesto)	741 točk
7. Alojz Bobnar (tozd Podturn)	734 točk
8. Ivan Vraničar (tozd Črnomelj)	715,5 točk
9. Igor Smolič (tok Trebnje)	709,5 točk
10. Ivan Štrumbelj (tozd Straža)	693,5 točk

2. Končni vrstni red ekip:

2. tozd Podturn	2313 točk
2. tozd Straža	2297 točk
3. tozd Novo mesto	2177 točk
4. tozd Črnomelj	2055,5 točk
5. tozd Črmošnjice	1886 točk
6. tok Trebnje	1735,5 točk

VOZNIKI:

1. Jože Turk, tozd Transport in gradnje	336 točk
2. Anton Markovič, tozd Transport in gradnje	321 točk
3. Ludvik Vrtar, tozd Transport in gradnje	287 točk

Po že ustaljenem vrstnem redu smo, letos, kot prireditelji proizvodnega in športno rekreativnega tekmovanja GG Novo mesto, spet prišli na vrsto Podturnčani.

Podturnski gasilci, katerega jedro sestavljajo naši delavci bodo sredi julija praznovali 60-letnico svojega obstoja. V ta namen so prekrili dom in obnovili prireditveni (veselični) prostor. Priložnost, da bi bilo središče dogajanja našega tekmovanja kar pri njihovem domu se je

ponujala kar sama, saj je vse pri roki, vključno s hladno senco, v primeru hude vročine. Vsekakor je bila posrečena tudi ideja, da bi bilo tudi tekmovanje šoferjev istega dne. In tako je tudi njih na parkirnem prostoru pri stari upravi spremljalo veliko gledalcev.

Proizvodnega tekmovanja sekačev se je udeležilo 23 tekmovalcev, šoferskega 5 tekmovalcev in športno rekreacijskega 56. Izven točkovanja pa je bila še pohodna

Priznanje vzornim delavcem

Plakete gozdnega gospodarstva Novo mesto za leto 1989 so prejeli:

a) Po sklepu delavskega sveta delovne organizacije zlata plaketa ni bila podeljena.

b) Srebrno plaketo sta prejela:

FRANC ČIBEJ, revirni vodja Gge Soteska, za 40 letno uspešno delo v gozdarstvu. Delovno pot gozdarja je Čibej začel že leta 1948 na Primorskem in Gorenjskem, vse od leta 1952 pa je zaposlen na novomeškem Gozdnem gospodarstvu, kjer že dolga leta dela kot revirni vodja Gge Soteska.

enota, ki je pod vodstvom Franca Markoviča-Murenčka in ob spremljavi harmonikarja Antona Tomšiča položila venec na grobišču v Jelenolu.

Po predhodnih prijavih sodeč, in izdanih listkih za prehrano se je prireditve udeležilo okoli 350 delavcev GG-ja. Mednje je šteto tudi 33 naših upokoencev, ki smo jih posebej povabili. Gostov od drugod (Novoles, združenje gozdarstva, republiški sindikat, občina in sosednji GG) je bilo 15. Med nami smo lahko pozdravili tudi predsednika občinske skupščine Novo mesto Francija Šalija in predsednika izvršnega sveta Adolfa Zupana. Veliko pa je bilo še drugih gledalcev.

Tekmovanje je bilo končano že pred dvanaajsto uro,

kar kaže, da je šlo sodnikom delo hitro od rok.

V zaključnem delu je najprej zapel Dolenjski oktet. Po pozdravnem govoru ing. Jožeta Petriča - direktorja naše DO so bili tekmovalcem razdeljeni pokali in diplome, za vzorno delo v stroki pa nekaterim še plakete GG Novo mesto. Podrobno boste o tem prebrali lahko na drugem mestu. Zanimivo pa je, da Podturnčani kot ekipni zmagovalci v obeh tekmovanjih nismo nikjer posamično osvojili prvega mesta. To kaže na veliko izenačenost obeh naših ekip.

Kot predstavniku organizatorja mi je težko reči, kako so bili ljudje zadovoljni. Lahko rečem le to, da so vsi hvalili tistega, ki se je »dogovoril« za tako lepo vreme. Res je bila glede tega sobota 10. junija nekaj posebnega. Po večdnevnem deževju je bil sončen dan še toliko bolj prijeten.

Slavko Klančičar

Njegovo požrtvovalno delo se odraža v velikih delovnih učinkih in delovni disciplini in dobrem delu delavcev te enote. Dolgoletno strokovno delo se že odraža v posameznih sestojih, ki služijo kot vzor pravilnega gospodarjenja. Pestro je njegovo delo v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih. S svojim delom je prispeval tudi znaten delež k uspešnosti delovne enote in tozda Gozdarstva Straža.

SLAVO VUKOJEVIČ, zaposlen v tozdu Črmošnjice. Že v letih 1987 in 1988 je bil po kriterijih republiškega odbora sindikata imenovan za najboljšega proizvodnega delavca v delovni organizaciji in v republiškem merilu. Na delovnem mestu je prizadeven, marljiv in vesten. Uspešen je pri delu s traktorjem, ga redno vzdržuje, obenem pa vozi na delo delavce z avtobusom. Je tovariški in cenjen pri sodelavcih. V samoupravnih organih je zelo delaven v vasi Črmošnjice pa sodeluje pri vseh delovnih akcijah.

c) Bronasto plaketo sta prejela:

ANTON KOŠIR, strojnik v obtesovalnici v Straži. V gozdarstvu se je zaposlil leta 1947 kot gozdni delavec. Po nekajletnih prekinitvah se je ponovno zaposlil pri gozdarjih, sprva kot nakladalec vagonov na odpravnem skladišču v Straži. Ob posodabljanju tehnologije proizvodnje je bil nekajkrat premeščen na opravljanje drugih del in nalog. Ko je bila leta 1977 zgrajena obtesovalnica v Straži, je bil Košir prvi strokovnjak na obtesovalnem stroju. Vsa leta dosega nadpovprečne delovne učinke. Pri delu ga odlikuje iznajdljivost, doslednost ter tovarištvo. Dejavno sodeluje v samoupravnem življenju tozda pa tudi v krajevni skupnosti in kraju, kjer živi.

HAMDIA NAKIČ, zaposlen v tozdu Gozdarstvo Črmošnjice od leta 1960. Je zelo prizadeven in vzoren delavec. Kot sekač vseh 29 let ni bil v bolniškem staležu. Po podatkih za več let nazaj je razvidno, da s svojo motorko poseka največ lesa, pri tem pa porabi malo goriva in verig. Uspešen in varčen, ob tem pa še zelo skromen, je lep zgled svojim sodelavcem. Na zadnjih volitvah je bil izvoljen za člana delavskega sveta tozda, kjer v razpravah požrtvovalno in tehtno sodeluje.

Vsem odlikovalcem iskreno čestitamo!

Ekipa novomeškega gozdnega obrata (F. M. Bajt)

Zmagovita podturnska ekipa (F. M. Bajt)

Večja skupina Podturnčanov, ki so letos pripravili tekmovanje. (F. M. Bajt)

Ob 650-letnici naseljevanja kočevske

Geografski prikaz

Kočevska obsega približno 80000 ha in zajema področje 44 katastralnih občin. Je visoka kraška planota s tremi višjimi grebeni: Kočevski Rok (1100 m), goteniški Snežnik (1289 m)

Razvaline cerkvice sv. Urlika na »Lohpihlu«. (F. J. P.)

in Borovška gora (1112 m), med temi pa so še kotline, še posebno velika okoli mesta Kočevja. Nadmorska višina se giblje od 200 m v V delu (Kočevske Poljane), pa do 1289 m v Z delu (Snežnik) Centralna reka je ponikalnica Rinža, ob obrobju pa tečeta še reka Krka v SV delu in Kolpa v J delu. Kočevska je pretežno porasla z dobrimi jelovo-bukovimi gozdovi.

Zgodovinski razvoj kočevske kulturne krajine

V primerjavi z drugimi slovenskimi pokrajinami je bila Kočevska do 15. stoletja nenaseljena in prvi naseljenci ob robu planote so prišli iz juga Bele krajine. Z nastopom ortenburške oblasti so v 30-ih letih (1339) 14. stol. prišli v velikem številu priseljenci nemškega rodu. Prvi priseljenci – podložniki Ortenburžanov – so bili iz Zgornje Koroške in vzhodne Tirolske. Glavnina naseljevanja je trajala približno 70 let. Prvi priseljenci so bili kmetje, kasneje pa so se pridružili še rokodelci, rudarji, trgovci in uradniki. Naselitve so bile najprej v odprtih dolinah, ko pa so bile te poseljene, so se začeli naseljevati v višinskih gozdnih vaseh, kjer je bilo treba krčiti gozd, da bi bilo prostora za vse. Odvisna od prostora, je bila tudi oblika naselja. Nekateri vasi so bile koncentrirane, nekatere raztresene ali v gručah, bili pa so tudi tipi vasi v slogu hiš, od koder so priseljenci prihajali, to je bavarski in frankovski. V tistem času nastajajo tudi cerkve, ki so nekoliko podobne dolenskim in pa obeležja ter kapelice, ki so značilne za to pokrajino. Z naraščanjem prebivalstva je napredoval tudi

gospodarski razvoj, katerega pa so zavirale krize skozi stoletja, turški vpadi, kmečki upori, gospodarska kriza, izseljevanje v Ameriko, prva svetovna vojna. Z nastopom industrializacije v 19. st. se je povečala potreba po

ljudi/km², leta 1971 pa 92 naselij z 2057 hišami in 15449 prebivalci, kar je 19 ljudi/km². Če izvzamemo Kočevje z bližnjo okolico z 10799 prebivalci, vidimo, da je Kočevska zelo redko naseljena (9 ljudi/km²). Največ (26000) prebivalcev je bilo leta 1869 (za časa Marije Terezije). Leta 1931 je imela Kočevska še 17782 prebivalcev, od tega 11915 nemškega rodu, ki pa so se leta 1941 večinoma izselili.

S preselitvijo Kočevjarjev med drugo svetovno vojno ter požigom in uničenjem mnogih vasi, se je propadanje nadaljevalo in ostale so le propadajoče ruševine, razen Kočevja z okolico, ki se je obnavljalo. Večino ostalih predelov je prepredel gozd, ki je vse bolj osvajal njive, travnike in pašnike.

Primerjava in prikaz gibanja prebivalstva

Na Kočevskem je bilo leta 1880 187 naselij s 4078 hišami in 21734 prebivalci, kar je bilo 27

Poročilo o delu dita gozdarstva Novo mesto v času od maja 1986 do maja 1989.

V času zadnjega mandata dita gozdarstva Slovenije smo imeli 12 sej, 8 predavanj za članstvo, 7 terenskih ogledov z razpravo, 3 daljše strokovne ekskurzije od tega 2 v inozemstvo. Poleg tega smo pripravili program in sprejeli 3 večje skupine gozdarjev ter opravili dva občna zbora društva. Podrobnosti so naslednje:

Predavanje inž. Danice Belopavlovič »Razvoj naše AOP«. Dne 9. maja 1986. Poslušalcev je bilo 40.

Predavanje inž. Marjana Šolarja: »Umiranje gozdov na Slovenskem.« Dne 9. maja 1986. Poslušalcev je bilo 40.

»Meniški stelniki nekoč in danes«. Ogled intenzivnega nasada in ocena uspešnosti spremembe kulture. Po nasadu sta vodila inž. Slavko Klančičar in inž. Peter Dular. Dne 9. maja 1986. Ogleda se je udeležilo 20 članov.

28. maja 1986. so nas obiskali v Rogu upokojenci člani dita gozdarstva iz vse Slovenije.

Petdnevna strokovna ekskurzija v Nemčiji (Freiburg) in Francijo (Besançon) v času od 22. do 27. junija 1986. Temati-

ljudoč pa je, da zaraščanje še naprej zelo hitro napreduje.

Sedanje stanje kulturne krajine

Kočevska se je do sedaj že bistveno spremenila. V času zapuščenosti so postopoma propadale dragocene stavbe (hiše, cerkve), vaški vodnjaki so počasi usihali, sadno drevje je podivjalo in le ruševine in mogočne vaške lipe so pogosto edine priče, da je nekdanji okrog njih stala vas. Razen spominskih obeležij iz druge svetovne vojne ni nobenih drugih zgradb, ki bi bile vzdrževane in obnavljane. Marsikje pa se je ta krajina zaradi urbanizacije bistveno spremenila, n. pr. Kočevje in okolica.

Varovanje in razvoj v prihodnosti

Čeprav naj dobi sedanja in bodoča kulturna krajina sodobno obeležje, je treba gledati na to, da ostane Kočevska spomenik nedavne in odmaknjene preteklosti. Sem sodijo tudi spomeniki iz minule vojne, ki jih je treba ohraniti, kakor spomenike nekdanje kulturne krajine. V bodoče je naloga, da stvaritve te 650-letne kulturne krajine ne uničujemo, ampak rešujemo, kar še obstaja. To pomeni ohranjanje kočevskih naselij, poslopij, ki razpadajo, pokopališč, kakor tudi ohranitev starih krajinskih in ledinskih imen.

Albin Šmuk

ka: Umiranje gozdov, skupinsko postopno gospodarjenje, ogled tamkajšnjega gozdarstva. Udeležencev je bilo 46. Ekskurzijo je vodila dr. Sonja Horvat-Maroltova.

Opuščanje in zaraščanje Kočevske ter posledice

Gozdnatost leta 1896 je bila z 41,5 odstotki normalna kot v ostalih predelih Slovenije, z izselitvijo pa se je močno povečalo zaraščanje in tako leta 1972 doseglo 82 odstotno gozdnatost, kar je mnogo več kot v drugih delih Slovenije. Gozd je tako pridobil nazaj približno 32000 ha, kar je 1/3 kočevskega prostora, Kočevska pa je dosegla največji delež gozdnatosti. Zaskrb-

Ogled objektov v Rogu na tematiko: »Naravna obnova.« Po ogledu tradicionalna polharija. Dne 10. oktobra. Udeležencev 42 (skupaj s povabljenimi kolegi iz Novolesa).

Predavanje prof. dr. Edvarda Rebulca: »Najnovejša tehnologija dela pri pridobivanju lesa.« Prikazani so bili tudi številni diapozitivi. Udeležencev je bilo 62. Izvedeno 9. maja 1987.

Predavanje in posvet: »Presoja tehnične opremljenosti in izkoriščenosti strojev.« Gradivo sta podala inženirja Jože Kure in Vinko Vidrih. Izvedeno istega dne.

V dneh od 17. do 18. septembra 1987 je bila ekskurzija dita v Gorski Kotar in na otok Krk. Seznanili smo se s propadanjem gozdov, ogledali pa smo si tudi mehanizirano skladišče. Ekskurzije se je udeležilo 40 članov.

Dne 9. oktobra je bila akcija društva v Trebnjem. Na objektu

Bajturna smo videli odpiranje kompleksa z vlakami, na Ojstrem vrhu pa primer oddelčnega gospodarjenja v zasebnih gozdovih. Po terenskem ogledu je bila pri lovski koči polharija. Vseh udeležencev je bilo več kot 40.

Skupina naših članov se je v oktobru podala na Evropsko Ciglarjevo pot E 6. Prehodili so odsek Krvava peč–Snežnik.

Obiskala nas je skupina 50 članov postojnskega dita. Dne 13. in 14. oktobra smo jim pokazali primer gospodarjenja z bukovimi gozdovi na Brezovi rebri, skladišče v Straži in nasad Mlake v Beli krajini.

Občni zbor dita, dne 15. januarja 1988 v dvorani na žagi Poganci. Prisotno 53 članov. Podaljšan mandat staremu odboru do maja 1989.

Predavanje inž. Janeza Ahačiča »Ali lahko živimo brez gozda?« z diapozitivi – dne 15. januarja 1988.

Prikaz filmov super 8 z naših gozdarskih tekmovanj (Klančičar), dne 15. januar 1988. Predavanje. Predstavitel države Mali

(Nadaljevanje na 29. strani)

in njenega gozdarstva. Z diapozitivni. Predavatelj Ibrahim Nouhoum. Poganci 15. aprila. Poslušalcev je bilo 35.

Ekskurzija članov dita v Grčijo. (od 18. do 21. maja 1988). Udeležba 47 članov. Vodil dr. Marjan Kotar.

Organizacija ekskurzije za člane dita Delnice. Ogled zaradi NOB zaščiteneh gozdov v Rogu in nege bukovih sestojev na Brezovi rebri (27. maja 1988).

Dvodnevni pohod po E 6 od Snežnika do morja (4 člani). Dne 24. in 25. maja. Udeležba na zboru popotnikov in pohod na Ulovko. (Udeležilo se ga je 5 članov). Dne 3. septembra.

Ogled gozdne učne poti v Rožeku (Podturn) in zanimivosti v Luknji pri Prečni (Straža). Polharija za člane dita in novolesovce. Prisostvovalo 75 udeležencev. Dne 7. oktobra 1988.

Akcije v tednu gozdov. Pri-spevek za radio in časopis. Konec oktobra 1988.

Naše društvo šteje 103 člane.

Predsednik dita
gozdarstvo Novo mesto
Slavko Klančičar,
dipl. ing. gozd.

Naravoslovni dan v gozdu

Šestošolci smo imeli 25. aprila 1989 naravoslovni dan na Planini. Naša tema je bila življenje v gozdu. Na Planini se nam je pridružil gozdar Frac Janež. V pisarni logarnice ima fotografije gozdnih rastlin in živali. Vodil nas je po strmi poti, ki pelje proti planinskemu domu na Mirni gori. Ob stezi smo imeli več postaj, pri katerih nas je gozdar poučeval o zgradbi tal, lastnostih posameznih drevesnih vrst, o podrašču in o ravnovesju v gozdu. Pokazal nam je tudi drevesa, ki so rakova in drugače ogrožena. Razdelil nam je letake, na katerih je narisana lubadar in na katerih piše, kako moramo ravnati, da se ne bo razširil. Govoril nam je tudi o uporabnosti posameznih drevesnih vrst in kako mora človek ravnati, da bi ohranil čisto okolje in zrak.

Ob zanimivi razlagi smo kljub naporni poti kmalu dosegli svoj cilj. V planinskem domu smo se okrepčali in odšli na razgledni stolp. Z njega se vidi skoraj do morja, ker pa je bila takrat megla, smo videli le bližnje hribe.

Naravoslovni dan je bil zelo zanimiv, saj smo podrobneje spoznali gozd in življenje v njem. Zahvaljujemo se gozdarju za vsa zanimiva pojasnila in želimo, da bi še kdaj sodeloval z nami.

Jožica Kofalt, 6. b

Konji trpe!

Dan pred tekmovanjem v Podturnu, so se delavci tozda Podturn med pripravami na tekmovanje pogovarjali, da je v roških gozdovih poginil konj, ki je prenašal drva. To ne bi bilo nič kaj posebnega, če ne bi bilo med drugim omenjeno, da je poginil od žeje. Ker sam nisem bil priča dogodku, ne morem soditi ali so govorice resnične ali pa je nesrečni konj poginil od čega drugega.

Pogin konja me je spodbudil k razmišljanju o delu tako imenovanih bosanskih konjičev, ki prenesajo večino prostorninskega lesa od sečišča do kamionske ceste. Količina tega lesa gre letno v desetstisoče prostorninskih metrov, za prenos take količine pa je potrebno veliko trpečih konjskih moči. Odnos prido-bitniških lastnikov do teh živali pa lahko trdim, da je vse prej kot človeški.

Sam sem pred mesecem dni prav tako v roških gozdovih opazoval ob cesti konja, ki se je sam šepajoč pasel na travniku. Pogled nanj je bil grozen. Z odprtih ran na hrbtu so se dvigali roji muh, konj pa je »užival« v nekaj prostih dnevih, ki mu jih je lastnik namenil toda brez veterinarjeve oskrbe, da bi se mu rane za silo zacelile. Verjetno je ubožec kmalu potem še na močno boleča mesta ponovno dobil isti »samar«, to sedlo, ki tudi ni bilo pravilno oblaznjeno. Prepričan sem, da je ta trenutek v dolenskih gozdovih na desetine prav tako ožuljenih konj, zanje pa nihče ničesar ne stori.

V tujini so močno razširjena društva za zaščito živali. Vodje teh društev so povečini znane osebnosti iz filmskega sveta, katerih zvezda je že zatonila, si pa s takimi javnimi nastopi ustvarjajo publiciteto in poča-

sneje tonejo v pozabo. Pri nas so taka društva še redkost, kolikor vem, na dolenskem takega društva še ni. Če pa že je, njegovo oko gotovo ne seže v dolenske gozdove. Pač pa seže v še tako skrit kotiček dolenskih gozdov gozdarjevo oko, ki ne bi smelo dopustiti, da se taka mučenja živali nadaljujejo.

Predlagam, da se v vse najemne pogodbe, ki jih sklepamo

gozdarji z lastniki konj za iznos prostorninskega lesa, vnese tudi člen o ravnanju s konji. Lastnik, ki bi ta člen kršil, mi moral biti poklican na odgovornost oziroma ga bi prijavi sodniku za prekrške. Predlagam še, da se ob podpisu pogodbe oziroma ob začetku dela pregleda konje, dvo ali tričlanska komisija pa bi morala od časa do časa pregledati konje na terenu in ugotoviti spremembo stanja.

Gozdarji, dokažimo, da nam ni vseeno, kaj se dogaja z živalmi, ki delajo v naših gozdovih in storimo kaj za njihovo zaščito.

Vinko Vidrih

K članku Konji trpe. (F. J. P.)

Ali veste?

Posek lesa v letu 1988 v m³

	Družbeni gozdovi			Zasebni gozdovi			Družb. in zas. gozdovi		
	Igl.	List.	Skup.	Igl.	List.	Skup.	Igl.	List.	Skup.
Slovenija	1,012780	589712	1,602492	1,032217	797991	1,830208	2,044997	1,387803	3432800
GG									
Novo mesto	67580	94632	162140	27770	80700	108470	95278	175332	270610
Delež GG									
N. m. v %	6,7	16,0	10,1	2,6	10,1	5,9	4,6	12,6	7,9

Posek lesa v l. 1988 predstavlja 95 odst. poseka določenega s samoupravnim sporazumom za obdobje 1986–1990. V družbenih gozdovih je bil posek v odnosu do obsegov določenih s samoupravnim sporazumom dosežen s 103 odstotki v zasebnih gozdovih pa 90 odstotno. Podobne ugotovitve veljajo tudi za Gozdno gospodarstvo Novo mesto, saj smo plan sečnje izpolnili v družbenih gozdovih s 106 v zasebnih gozdovih pa le z 71 odstotki.

Adi Štor

Kako pripraviti drva za zimo

Do jeseni, ko bo treba preskrbeti poleg ozimnice tudi kurjavo, je res še daleč. Kakšen je kdo gospodar pa se vidi tudi po tem, kdaj si jih nabavi in pripravi. Seveda v kolikor ni rok dobave odvisen od prodajalca, gozdnega gospodarstva ali od denarnih možnosti, saj so drva danes kar precej draga. Vsi tisti dobri gospodarji, ki nimajo teh skrbi jih imajo pravzaprav tačas že doma. Lepo razžagana in zložena se sušijo kje ob hiši ali nasekana v zračni drvarnici izven stanovanjske stavbe.

Prav gotovo pa ni dober gospodar tisti, ki že ima zalogo za naslednjo kurilno sezono in jih je nepravilno vskladiščil. V bojazni, da jih drugo leto ne bo, je morda izkoristil možnost pretirane nabave in tudi nižjo ceno v začetku leta. V drvarnici ni prostora in tako so ta metrska drva zložena v skladovnice, kje na prostem, površno pokrita s polivinilom in izpostavljena vsem vremenskim vplivom. Do takrat, ko jih bo rabil, bodo postala pirava in izgubila precej kurilne vrednosti. Prav gotovo se bo to zgodilo z vsemi okroglicami in teh je v vsakem prostornem metru kar precej. Malo kje so prave možnosti za pravilno vskladičenje. Novejše stanovanjske stavbe so običajno sploh brez drvarnic, ker so računali, da bodo ogrevali s kurilnim oljem. In tako kazijo okolično družinskih hiš velike skladovnice drv. Še slabše je okoli stanovanjskih blokov po mestih. Zelenice so postale prava skladišča.

So pa tudi taki, ki se na drva spomnijo, ko zapade prvi sneg in porabijo zadnje poleno v drvarnici. Dobijo seveda lahko le sveža, mokra drva, ki nimajo prave kurilne moči, saj gre precej kalorij za izparevanje vode. Če taka drva zmečejo še v kakšno klet brez prepaha, do spomladi strohnijo. Povem naj še to, da imajo sveža drva 50 odstotkov vlage, zračno suha pa le 15–20.

Večkrat nas gozdarje kdo povpraša, kdaj naj kupi drva, kakšna in kako nadalje ravnati z njimi.

Že od nekdaj velja, da so najboljše drva redne zimske sečnje. Torej drva izdelana iz vrhovine in vejevine dreves, ko ta še niso v soku. Takšna drva prihajajo običajno na kamionsko cesto enkrat marca, aprila meseca. Les ima takrat najmanj vlage in ga je moč v prihajajočih letnih mesecih zelo hitro posušiti. Toda taka drva pri prodajalcu zelo hitro poidejo, zato si jih preskrbite že zgodaj spomladi.

Moj sosed dobi vsako leto sveža drva enkrat v marcu. Vse okroglice, tudi tanjše, vzdolžno razcepí in ponovno zloži v skla-

dovnico, kje na soncu. S sekuro cepilko ali cepilnim batom, ki je težji in ima večji kot od navadne sekire je delo hitro opravljeno. Dokler drva niso zasušena, se zelo rada kalajo. Tudi žaganje mu gre kasneje enkrat junija, ko so že osušena in lažja hitro od rok. Razsekati pa jih ni več potrebno, vsaj tista ne za centralno ogrevanje. Razrezana drva takoj spravi v zračno drvarnico ob hiši. Polena so zdrava, trda kot kost. Od tod jih na zalogo sproti vozi v kurilnico.

Najlepša so drva iz redčenj. Napravljena so iz gladkih podmernih debel. Toda seka se ponavadi takrat, ko je drevo v soku, torej je treba paziti na manipulacijo z njimi.

Drugo vprašanje je, kakšna drva kupiti. Tu sta že dva odgovora glede na drevesno vrsto in klaso drv.

Običajno jih kupujemo na prostorne metre ali v kubikih, zato je drevesna vrsta zelo pomembna. Tako ima 1 prm zračno suhih bukovih drv 1.900.800 k. cal., javorjevih 1.746.500 k. cal., gabrovih 1.412.500 k. cal., hrastovih 1.460.700 k. cal. in le kot primer 1 prm borovih drv 1.200.200 k. cal. Prav zato se danes bukova, javorjeva in gabrova drva prodajajo skupaj po isti ceni, spet skupaj drva ostalih trdih listavcev in prav tako skupaj drva mehkih listavcev, oziroma iglavcev.

Včasih po mestih razžagana drva prodajajo tudi na kilogram. Ogrevna moč 1 kg suhega lesa bukve je 3.600 k. cal., gabra 2.500 k. cal., hrasta 2.700 k. cal., javorja 3.500 k. cal., lipe 3.600 k. cal. in bora 3.400 k. cal. Težkih gabrovih in hrastovih drv torej ne bi kazalo kupovati na kg, prav tako razumljivo ne svežih drv.

Glede kakovosti in klas pa to: Po novem jugoslovanskem standardu imamo le drva prve in druge klase ter sečenice. Vsa nekdanja tretja klasa je sedaj druga. Torej so se ta precej poslabšala. Tudi tolerance glede napak so večje. Tako je v II. klasi lahko tudi do 20 odst. izdobljene količine nagnite ter do 50 odst. pirovih kosov. Celo pri drveh I. klase je še dovoljeno 30 odst. piravih kosov od izdobljene količine. Grče vseh vrst in velikosti pa so povsod neomejene. Zaradi nepoznavanja standarda je bilo pri kupcih že veliko hude krvi. Če imate čas, dovolj volje ter možnosti za pripravo drv kot je bilo povedano, lahko kupite tudi cenejša drva slabše klase, toda naj bodo sveža in zdrava. Če pa tega nimate pa je najbolje, da vzamete gozdno suha drva I. klase. V njih je tudi

najmanj okroglic in vam jih ne bo treba cepati.

Marsikoga je presenetilo, ko je v tem sestavku slišal, da imajo gabrova drva za toliko nižjo kurilno vrednost od bukovih, saj so tako imenovana »kmečka« gabrova drva zelo popularna. Skrivnost leži v njihovi boljši izdelavi in manipulaciji z njimi. Gabrov les je bel in že kot tak videti bolj zdrav. Gabrova drva ne postanejo tako hitro pirava kot bukova, zaradi piravnosti pa se kalorična vrednost drv zelo hitro zmanjšuje.

Bukova drva se na kamionski cesti še posebej preberejo, najlepša posebej zložijo in jih prodajamo po višji ceni za celulozo. V takem prostorninskem lesu je delež debelejših okroglic večji. Včasih se zgodi, da se ta zelo lepa drva pojavijo tudi na tržišču

za kurjavo. Če jih kupec kmalu ne razseka, se lahko zgodi, da bodo zaradi pomanjkljivega sušenja kmalu pirava, prav tako, kot drobnejše okroglice, tako imenovani pregelji.

Drva si lahko pripravite tudi tako, da dobite pri kakšnem gozdarskem tozdu nakazilo za sečne odpadke, drva iz čiščenja ali redčenja letvenjakov. Izkazalo se bo, da to pride v poštev le takrat, če stanujete kje blizu gozda in sečišča, če imate svojo motorno žago, svoje konje za spravilo in možnost cenejšega prevoza do doma. Z najetimi ljudmi in pri tako dragih uslugah se vam sicer to prav gotovo ne bo izplačalo. Vsaj toliko časa ne, dokler ima gozdno gospodarstvo kljub na videz visokim cenam drv z njimi še vedno izgubo.

Na koncu si zapomnite še staro resnico, da nas drva grejejo dvakrat. Takrat, ko jih pripravljamo in pozimi, ko z njimi kurimo.

Slavko Klančičar

Vzdrževanje motornih žag

Preglednica okvar in vzrokov ter odpravljanje vzrokov okvar na gonilnih členih verige

Okvara	Vzrok	Odpravev vzrokov okvar
Gonilni člen je spredaj in zadaj zatolčen.	Neprimerno vreteno in neprestano tolčenje verige ali oboje.	Izmenjati vreteno.
Zadnji rob gonilnega členu je zaokrožen.	Veriga ni enako razdeljena kot vreteno.	Novo vreteno sicer lahko podaljša življenjsko dobo verige, ki pa ne bo več dolgo trajala.
Zadnji rob členu je natolčen ali oškrbljen.	Nova veriga je bila uporabljena na starem vretenu z globokimi brazdami na stranicah zob.	Vreteno zamenjati.
Raven spodnji rob gonilnega členu.	Preplitek žleb meča.	Pobrusiti žleb meča.
Konkaven (izdolben) spodnji rob členu.	Preplitek žleb na koncu meča.	Pobrusiti žleb na koncu meča.
Oškrbljen spodnji rob členu ali hrbet.	Ohlapna veriga se dviguje na zobeh ali pa uporabljamo vreteno z napačno delitvijo.	Verigo pravilno napeti. Vstaviti pravilno vreteno.
Odlomljen ali odkrhnjen spodnji rob členu.	Ko se veriga utrga, se členki verige zatikajo na vretenu.	Nadomestiti poškodovane gonilne členke.
Stranska obrabljenost členu – spodnji rob zaokrožen.	Zaradi neenakih rezilcev ali izrabljenega meča.	Popraviti kot rezilcev. Popraviti žleb in meč.
Spodnji del členu je tako obrabljen, da postane njegov prerez hruskast.	Neenako brušeni rezilci.	Previdno izravnati robove meča. Po možnosti pobrusiti žleb ali izmenjati meč.
Neenakomerna stranska obrabljenost členu.	Rezilci na eni strani verige so nepravilno brušeni.	Pravilno brušenje verige. Če se stanje ne izboljša, izmenjati meč.
Škrbine na strani gonilnega členu.	Ohlapna veriga skoči iz žleba in obvisi na konici meča.	Verigo pravilno napeti. Pregledati prehod verige na meč.

Jernej Piškur

Franc Janež – prejel priznanje OF slovenskega naroda

Ob letošnjem praznovanju obletnice Osvobodilne fronte slovenskega naroda je prejel Franc Janež, revirni gozdar na Planini pri tozdu Gozdarstvo Črnomelj, občinsko priznanje OF.

Verjetno je malo gozdarjev, ki bi skoraj 35 let delovne dobe preživeli v istem revirju. Leta 1954 je pričel delati v revirju Planina. Takrat so bile v okolici Planine, Škrilja, Sredgore, Ponikev, Golobinjeka in Kleča še obširne košenice, na katerih je po 30 in več medjimurskih sezonskih koscev kosilo seno. V hlevih na Planini je bilo sto in več glav živine. Bila je tudi osnovna šola s šestnajstimi in več učenci. Ni pa bilo elektrike niti telefona. Planina je bila zaradi velike strmosti ceste, z vzponi do 25 odstotkov, dostopna le poleti.

Napeljana je bila elektrika, telefon, gradile so se ceste. Zaradi neustrezne kmetijske politike pa so izpraznili hleve, odselili so se prebivalci, ukinjena je bila šola. Kljub odpiranju predela Planine, elektrifikacije, telefona, se je vas praznila. Travnike in pašnike je najprej zaraslo grmovje, nato pa pionirske drevesne vrste. Janež pa je na Planini vztrajal. Vrsto let z

ženo, ki je na Planini vzgajala mladi naraščaj, nato pa večkrat po več dni tudi sam, ker je žena zaradi ukinitve šole prevzela delo v Črmošnjicah. Vzgaljal in negoval je ponekod precej izsekane sestoje, ki so danes v ponos njegovemu strokovnemu delu. Iz naraščajočih slabih košenic je vzgajala sestoje smreke, macesna in drugih drevesnih vrst. Posebno je skrbel za varstvo okolja in za lepoto krajine. Vsa križpotja je opremil z ličnimi lesenimi kažipotji. Kraje in dogodke iz NOV je obeležil z napisi in oznakami. Pred logarnico na Planini je postavil spomenik drvarju, poleg pa drevo, na katerem so prikazana gozdarska orodja od starih do današnjih. V Sredgori je postavil spominska kamna sestrama Troha – partizanskima bolničarkama, ki so ju Nemci ujeli in ustrelili. Spomenik v obliki dveh skal, ki se stiskata in strahu pred smrtjo. Skrbi za stalno obeležje začasnega groba komandanta NOV in POJ Staneta Rozmana. Naredil je lično obeležje pred hišo, kjer je bil ustanovljen partizanski invalidski pevski zbor. Po Planini in okolici lahko vidite ptičje valilnice in krmilnice – delo Janeža. Na Planino prihaja ob naravoslovnih dneh vsako

Takole se je Janež oddolžil šolarjem, ki so pogozdovali v njegovem revirju, obenem je trajno označil kdaj je bil nasad osnovan. (F. J. P.)

Adolf Vranešič – upokojen

Lanskega oktobra je dopolnil 60 let. Žago, sekiro in vejniki je v naših gozdovih predvsem v bližnjem Bukovju vihtel 25 let, pred tem pa je od fantiča naprej s konji, od katerih se ne more ločiti, spravljal les. Ko ga pogledaš v vedno veder obraz, bi mu prisodil precej manj let. Zaradi vedno pripravljene hudomušnosti seveda ša manj. Okrog sebe je imel mlado delovno skupino,

ki jo je vpeljal v delo. Delali so vedno skupinsko in si tako delili tudi plačo. Skratka, kot bi oče uvajal otroke v življenje. Redko je potarnal nad težavami, ki prihajajo z leti v sekaškem poklicu. Zdravstvenega doma pa skoraj ni poznal. V pokoj je odšel vedrega lica. Najbrž se mu malo nategne le, ko mu prinese pismonoša pokojnino, ki bi v mestu bila komaj za stanovanje. On pa zavija rokave, pljune v roke, zgrabi plug in motiko in si reče: »Bo že šlo!«.

Dolfe – še mnogo zdravih let!
Tone Fabjan

leto več šol (Dragatuš, Črnomelj, Semič, Žužemberk itd.), ki jim Janež razkaže skrivnosti narave in zgodovino Planine in okolice. O zgodovini teh krajev zbira vse dostopno ustno in pisno izročilo. Poiskal in obnovil je pomnik, ki stoji pri Pogorelcu, kjer so nekdanji prebivalci teh krajev, Kočevarji, leta 1939 praznovali 600 letnico naselitve. Na Planini pred logarnico je postavil obeležje v obliki prek dva metra visoke lesene žlice s simboli, kako so pred stoletji na račun gozda osvajali obdelovalno zemljo – kot osnovo za pridelovanje hrane. Danes se po več stoletjih poljedelska zemlja ponovno zarašča. Mimoidoči naj se ob tem zamisli.

Skoraj vse nekdanje Kočevarske vasi so zaraščene in so skoraj izginile. Planina pa je le ohranila podobo vasi. Gozdno gospodarstvo ni lastnik vasi, vendar Janež desetletja skrbi, da je vas ohra-

nila vsaj deloma kulturni videz. Upravljaec zemljišč in stavb je vas razprodal, vendar tudi novi lastniki stavb in zemljišč niso dosedaj pokazali posebne prizadevnosti, da bi vas ponovno dobila podobo nekdanje kulturnega naselja.

Poleg neposrednega dela v naravi Janež sodeluje vsa leta tudi v Krajevni skupnosti, občinskih organih, družbeno-političnih organizacijah in planinskem društvu. Strokovno delo povezuje s kulturo.

Priznanje, ki ga je prejel Janež je tudi priznanje panogi in delovni organizaciji, ki roško okolje in prostor oblikuje gospodarsko in kulturno privlačno.

Nanizal sem le del opravil, ki jih Janež vrsto let prizadevno in z njemu lastno voljo opravlja. Priznanje OF je bilo letos podeljeno v prave roke zato dobitniku vsi iz srca čestitamo.

Tone Fabjan

Morda pa še ne veste,

– da je Samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo Slovenije dodelila gozdnemu gospodarstvu Novo mesto 2.727.6710.000 dinarjev za vlaganja v razširjeno reprodukcijo v letu 1989 in da bomo za ta denar opravili v družbenih in zasebnih gozdovih 62,50 ha direktne premene, 52,80 ha indirektno premene, 225,50 ha obžetev, 357,75 ha čiščenj in 151,50 ha redčenj. Za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami smo iz istega vira prejeli 82.978.000 din.

– da sta Gozdno gospodarstvo Novo mesto in SOZD Slovenija papir sklenila pogodbo o skupnem financiranju reprodukcije gozdov, po kateri smo v prvi polovici letošnjega leta dolžni po lastnem programu umetno obnoviti 20 ha gozdov, za kar bo SOZD Slovenija papir prispeval 50 odstotkov potrebnega denarja, to je 120.000.000 dinarjev.

– da smo v prvih treh mesecih letošnjega leta v družbenih gozdovih opravili 22 odstotkov, v zasebnih pa 27 odstotkov načrtovanih gozdnogojitvenih in varstvenih del ali 25 odstotkov v vseh sektorjih lastništva.

– da je bilo v letošnjem spomladanskem obdobju v gozdovih območja sedem gozdnih požarov, ki so zajeli okrog 21,60 ha gozdov in povzročili za okrog 109.000.000 dinarjev škode in da je večina požarov nastala zaradi človeške malomarnosti.

– da smo v spomladanski pogodbovalni sezoni posadili okrog 210.000 sadik: smreke, duglazije, rdečega bora, omorike, zelenega bora, češnje, javorja, jesena, hrasta in da smo s tem obsegom že dosegli 55 odstotkov predvidenega letnega obsega sadnje.

– da je delavski svet delovne organizacije imenoval delovno skupino za sestavo območnega načrta za obdobje 1991–2000, ki jo vodi direktor delovne organizacije. Skupina mora zaključiti delo do okna junija 1990.

– da sta se zelo uspešno izvedene strokovne ekspurzije slovenskih gozdarjev v gozdove Zvezne republike Nemčije udeležila iz naše delovne organizacije Jernej Piškur in Peter Dular.

– da so se v letošnjo akcijo »Očistimo svoje okolje« v občini Novo mesto uspešno vključili tudi naši tozdi in toki, ki so s pomočjo dijakov Centra šol tehniške in zdravstvene usmeritve očistili Ragov log, Portoval ter Zupančičevo sprehajališče in pospravili nekatera črna odlagališča v gozdovih.

– da so samo registrirani odkupovalci zdravnih zelišč v našem območju v letu 1988 odkupili 2668 kg lipovega cvetja, 12602 kg lubja krhlike, 2767 kg suhih jurčkov, 26241 svežih jurčkov, 14.405 kg svežih lisičk, 44062 kg svežih štorovk in da nas tako velika količina odvzete biosubstance iz naših gozdov že lahko navaja na določena razmišljanja.

Za vas je poizvedoval
Stane Žunič

Priznanje inženirju Stanetu Žuniču

Zlati znak zveze sindikata Slovenije za večletno napredno in uspešno družbenopolitično delo je dobil naš sodelavec, vodja gojenja pri GG Novo mesto, Stane Žunič. Čestitamo!

Grafični bienale na Otočcu

Ne prezrite kulturnih prireditev v zvezi z grafičnim bienalom na Otočcu. Razstava grafik v hotelu Garni na Otočcu bo odprta do 30. junija.

Bajtova Jožica, Žagarjeva Malči in Bogo Špiletič upokojeni

Misli se težko prelivajo na papir, ko se poslavljamo od dolgoletnega tovariša in še težje je, ko nas zapuščajo kar trije sodelavci. Zapuščajo kar trije sodelavci. Vendar, po zakonih življenja, napoči tudi takšen trenutek. Kar težko bo priti v to ali ono pisarno, v kuhinjo in ne videti tako znanih obrazov, da bi se dogovo-

Med tistimi, ki so letos odšli v pokoj je tudi Jožica Bajt, dolga leta tajnica v DSSS Gozdnega gospodarstva Novo mesto. Izredno sposobni in marljivi delavki želimo tudi v pokoj zadovoljstva in zdravja.

rili o delovnih obvezah, pa tudi našli nekaj minut za kramljanje o čisto vsakdanjih življenjskih stvareh.

Dragi slavljenici! V vseh teh letih ste doživeli marsikatero težko, pa tudi vesele in lepe trenutke v našem podjetju. V splošni službi je bilo z vami prijetno sodelovati in ob vaši zavzetosti za delo, predanosti in prizadevnosti toliko lažje. Vrzeli, ki bo nastala z vašim odhodom, ne bo lahko nadomestiti.

Vsi trije odhajate v pokoj še dokaj trdnega zdravja, tako da

Letovanje na Cresu je bližje

Letos pred prvim majem je bila vpeljana nova trajektna povezava med Valbisko na otoku Krku in Meragom na otoku Cresu, s čemer se

Kot mnogi drugi

Še jaz bom tak kot mnogi drugi: sproščen veseljak, iskana oseba. Še jaz bom dejal: kar mande vas gleda in že zarana zavih v gostilno.

Pogrešali bomo prijaznega nasmeha in se spominjali dobre postrežbe v menzi pri DSSS. Vsem v zadovoljstvo je dolga leta skrbela za prehrano Malči Žagarjeva. V pokoj pa ji želimo še veliko zadovoljnih dni.

V pokoj je odšel tudi inženir Bogo Špiletič, dolgoletni vodja varstva pri delu. Slika ga kaže mlajšega, leta 1965 je skupaj z inženirjem Jožetom Kuretom vodil tečaj za delo z motornimi žagami na Gorjancih. (F. J. Kure)

boste lahko uživali sadove svojega dela. Poslavljamo pa se le glede dela. Upam, da svojega podjetja, svojih sodelavcev ne boste pozabili in da boste našli čas, za obisk in razgovor. Med nami boste vedno dobrodošli.

Še enkrat, hvala vam!

(Nagovor na sindikalni poslovnici, Lado Javornik)

je skrajšala pot od Novega mesta pa tudi iz drugih dolenjskih krajev preko Kočevja, Broda, Jelenja, Kraljevice, po Titovem mostu do Valbiske, s trajektom do Meraga in naprej do Zaglava (pri Mikolaščici) za okoli 30 kilometrov in najmanj za pol ure vožnje.

In tam bom ostal dokler se mi zljubi, s kolegi kvantal se mrtvo napil. Zvečer nakresan po vase bom krožil. Kar vidijo vsi naj junaka, dobričino in veseljaka.

Slavko Klančičar

Niko Goleš — Dolenjski kegljaški prvak

Naš sodelavec Niko Goleš je dosegel lep uspeh v kegljanju. Goleš iz toka Trebnje, ki nastopa za Kegljjaški klub Mercator iz Trebnjega je na posameznem prvenstvu območne kegljaške skupnosti osvojil nalog najboljšega. Na tekmovanjih, ki so potekala na kegljiščih v Ivančni gorici, Črnomlju in finale v Novem mestu je med 35 nastopajočimi pokazal daleč največ, kar dokazuje skupni rezultat 2581 kegljev, s povprečjem 860 kegljev. Tako je že drugič po predlanski sezoni osvojil prvo mesto v območni kegljaški skupnosti. Goleš bo nastopil tudi na posameznem prvenstvu najboljših kegljačev Slovenije, kjer mu želimo veliko uspeha!

V zaslužen pokoj je odšel vodja servisne delavnice za motorne žage. V 20. letih kolikor je vodil delavnico je skoraj od začetka spremljal razvoj motornih žag, jih do potankosti spoznal in prav gotovo poznal najboljši strokovnjak na Dolenjskem za njihovo vzdrževanje in popravilo. V pokoj mu želimo veliko zdravja in zadovoljstva. (F. J. P.)

Goleš prejema pokal za osvojeno prvenstvo.

Skupščinska modrovanja

— Letošnja volilna skupščina zveze dita gozdarstva Slovenije je bila v Črncih pri G. Radgoni in sicer v gradu Meinl. Za dolgo sejno mizo, ravno nasproti mene je sedela neznana kolegica v najlepših letih. Nekaj mest dalje se je vsedel eden od direktorjev. Navedena tovarišica ga je prav lepo pozdravila in mu prijazno pokimala. Možakar pa je samo v dvomih gledal in gledal. »Res ne vem kam bi vas dal,« je končno priznal. »Star si, star!« ga je po hrbtu potrepljal sosed. Eden od naših jezičnih, nekaj mlajših Dolenjcev pa je ne preveč tiho rekel: »Jaz bi pa takoj vedel kam z njo!«

— Časi se spreminjajo. Kandidata za novega predsednika dita gozdarstva Slovenije dr. Pirkmajerja je predstavil inž. Cafnik rekoč: »Za novega predsednika tokrat nismo potrebovali nobene potrditve ali blagoslova

z republiške SZDL ali komiteja ZK. Enostavno so nam rekli: »Če ste ga vi izbrali bo že najbrž pravi!«

Slišal in zapisal Slavko Klančičar

Glasilno izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto — Odgovorni urednik Janez Penca. Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, Jože Falkner, Slavko Klančičar, Janez Blažič, Matija Mazovec, Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tessari.

Izhaja enkrat na mesec v 900 izvodih. — Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 — Grafična priprava in tisk Tiskarna Novo mesto.